

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 111/2012-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť J. M., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 197/2010-260 z 25. októbra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. februára 2012 doručená sťažnosť J. M., B. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom

Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 197/2010-260 z 25. októbra 2011.

Z obsahu sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom doručeným Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) od Slovenskej republiky – Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky domáhal:

1. zaplataenia náhrady škody v sume 300 000 € a nemajetkovej ujmy v sume 300 000 €, ku ktorým malo dôjsť nesprávnym úradným postupom príslušnej správy katastra pri zápise vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, ako aj nevyznačením informatívnej poznámky o začatí konania o určenie vlastníckeho práva na základe žiadosti sťažovateľa,
2. určenia, že boli porušené jeho práva zaručené dohovorom.

Po čiastočnom späťvzati návrhu sťažovateľom okresný súd rozsudkom č. k. 7 C 83/2009-236 z 24. februára 2010 zastavil konanie v časti týkajúcej sa zaplataenia náhrady škody, a zároveň zamietol návrh v časti týkajúcej sa zaplataenia nemajetkovej ujmy a určenia, že bolo porušené právo sťažovateľa „*pokojne užívať majetok*“ podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“). V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol:

„Na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že správa katastra sa nedopustila nesprávneho úradného postupu, keď na základe notárskej zápisnice – Osvedčenia o priebehu dražby zo dňa 11. 03. 2005 vykonala záznam vlastníckeho práva, keď práva k nehnuteľnostiam, ktoré vznikli, zmenili sa alebo zanikli príklepom licitátora na verejnej dražbe, sa zapisujú záznamom..., ktorý plní iba evidenčné funkcie, ktoré nemajú vplyv na vznik, zmenu ani zánik práv k nehnuteľnostiam..., neprebíha teda vkladové konanie... a pri zázname vlastníckeho práva, ktoré vzniklo, zmenilo sa alebo zaniklo príklepom licitátora nemôže ani posudzovať, či dražba prebehla platne alebo nie. Platnosť dražby môže posudzovať iba súd, na základe návrhu dotknutej osoby, podaného v zákonnej lehote... Ďalej dospel k záveru, že správa katastra nebola povinná na základe žiadosti navrhovateľa... zapísať do katastra nehnuteľností informatívnu poznámku, pretože sa nejednalo o žiaden z prípadov uvedených v ustanovení § 39 ods. 1 a 2 katastrálneho zákona upravujúcich skutočnosti, o ktorých správa katastra vyznačí v katastri poznámku. Okrem

toho nebola splnená ani ďalšia podmienka pre vznik zodpovednosti štátu za škodu, resp. nemajetkovú ujmu, a to existencia príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom nemajetkovej ujmy... Návrh navrhovateľa v časti, v ktorej sa domáhal určenia, že boli porušené jeho základné ľudské práva, posúdil ako určovaciu žalobu podľa § 80 písm. c) O. s. p. s odôvodnením, že konanie pred ústavným súdom nemožno začať na základe postúpenia veci všeobecným súdom, a preto nemohol zastaviť konanie v tejto časti pre nedostatok právomoci a postúpiť vec ústavnému súdu... Dospel k záveru, že navrhovateľ ani neuviedol, aký má naliehavý právny záujem na požadovanom určení a ani existenciu naliehavého právneho záujmu žiadnym spôsobom nepreukázal...“

Proti uvedenému rozsudku v časti, v ktorej okresný súd návrh zamietol, podal sťažovateľ odvolanie. Namietal, že v konaní došlo k vadám podľa § 221 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), t. j. že postupom okresného súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, čo odôvodnil tým, že rozhodnutie okresného súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Krajský súd rozsudkom č. k. 8 Co 197/2010-260 z 25. októbra 2011 rozsudok okresného súdu v napadnutej časti potvrdil.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že rozsudok krajského súdu považuje za nespravodlivý. Nespravodlivosť vidí v svojvôli rozhodovania, keďže v jeho prípade mal „súd“ prihliadať na čl. 154c ústavy, podľa ktorého má dohovor prednosť pred „domácimi“ zákonmi, ak zabezpečuje väčší rozsah ochrany ľudských práv a základných slobôd. Vzhľadom na „znaky osobitného zreteľa“ spočívajúce v tom, že zavinením iných osôb prišiel o strechu nad hlavou a stal sa bezdomovcom a že „zákon o dobrovoľných dražbách pred svojou novelizáciou nezabezpečoval dostatočnú ochranu vlastníckych práv pôvodného vlastníka v zmysle Dohovoru... pred svojvôľou tretích osôb“, mal krajský súd rozsudok okresného súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že postupom a rozsudkom krajského súdu č. k. 8 Co 197/2010-260 z 25. októbra 2011 bolo porušené jeho základné

právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie a náhradu trov právneho zastúpenia advokátovi ustanovenému ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 263/03, III. ÚS 218/07).

Preskúmaním sťažnosti ústavný súd zistil, že jej predmetom je nespokojnosť sťažovateľa s rozsudkom krajského súdu č. k. 8 Co 197/2010-260 z 25. októbra 2011, ktorým tento potvrdil rozsudok okresného súdu o zamietnutí návrhu sťažovateľa v časti týkajúcej sa zaplataenia nemajetkovej ujmy orgánom verejnej správy a určenia, že bolo porušené jeho právo „*pokojne užívať majetok*“ podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Sťažovateľ považuje napadnutý rozsudok krajského súdu za nespravodlivý a myslí si, že krajský súd mal rozhodnúť tak, ako to navrhol vo svojom odvolaní.

Ústavný súd zároveň konštatuje, že sťažovateľ námietku porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v sťažnosti osobitne nezdôvodnil a k námietke porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru len uviedol, že citovaný článok „*zaručuje súdne konanie, ktoré musí poskytovať určité garancie procesnej povahy*“, avšak bez toho, aby konkrétne špecifikoval, k porušeniu akých princípov spravodlivého súdneho procesu zo strany všeobecných súdov v jeho veci došlo.

Medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97, III. ÚS 517/2011).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy

o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súd. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prejednanie veci [rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 21. februára 1975, séria A, č. 18, s. 18, § 36]. Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08).

Súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Judikatúra ESLP nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (Georgidias c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Potreba náležite odôvodniť

súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné.

Do základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Z relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva:

„Navrhovateľ svoje odvolanie odôvodnil tým, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p. a tým, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Ustanovenie § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p. upravuje zrušenie rozhodnutia súdu prvého stupňa v prípade, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom...

V prejednávanej veci odvolací súd nezistil žiaden taký postup súdu prvého stupňa, ktorým by znemožnil navrhovateľovi realizáciu jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní, teda taký postup, v dôsledku ktorého by navrhovateľ bol vylúčený z procesných úkonov, ktoré mu patria a ktorým postupom by mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Odvolanie navrhovateľa okrem toho obsahuje len všeobecný

odkaz na tento odvolací dôvod bez uvedenia konkrétneho postupu súdu, ktorým by mu bola znemožnená realizácia jeho procesných práv a bol by ním naplnený tento odvolací dôvod...

Keďže navrhovateľ sa v konaní domáhal náhrady nemajetkovej ujmy voči štátu z titulu nesprávneho úradného postupu odporcu... správne súd prvého stupňa navrhovateľom uplatnený nárok posudzoval podľa príslušných ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov a pri posudzovaní správnosti vytykáneho úradného postupu odporcu správne aplikoval príslušné ustanovenia zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam, ktoré zákonné ustanovenia v odôvodnení napadnutého rozsudku aj citoval, teda použil správny právny predpis a podľa názoru odvolacieho súdu tento aj správne interpretoval a zo skutkových záverov vyvodil správne právne závery.

Správne súd prvého stupňa skúmal splnenie zákonom stanovených predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. ...

Správne súd prvého stupňa dospel tiež k záveru, že na určení porušenia základných ľudských práv chránených Dohovorom a Ústavou Slovenskej republiky navrhovateľ nemá naliehavý právny záujem keď podľa ustálenej judikatúry tento základný predpoklad úspešnosti určovacej žaloby možno považovať za splnený vtedy, ak by bez požadovaného určenia bolo ohrozené právo navrhovateľa, alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým. Určovacia žaloba, má preventívnu povahu a má za účel poskytnúť ochranu právnemu postaveniu žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho stavu alebo práva; nie je preto opodstatnená tam, kde právny vzťah alebo právo už boli porušené a kde je preto právnym prostriedkom ochrany právneho vzťahu alebo práva žaloba o plnenie. Z tvrdení navrhovateľa nevyplýva ohrozenie jeho práva alebo právneho postavenia, keď tvrdí, že jeho základné práva už boli porušené, a teda právnym prostriedkom ochrany jeho práv nemôže byť určovacia žaloba.

Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že obsah odvolania navrhovateľa nie je spôsobilý spochybníť správnosť záverov napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa z hľadiska odvolacích dôvodov výslovne v ňom uvedených, pričom ani v odvolacom konaní neboli zistené také nové rozhodujúce skutočnosti alebo dôkazy, ktoré by

mali za následok zmenu skutkového stavu alebo by spochybňovali správnosť právnych záverov, na ktorých súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie.

Odvolačí súd sa v celom rozsahu stotožnil s vyhodnotením vykonaných dôkazov, právnym posúdením veci súdom prvého stupňa, ako aj s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa v napadnutej časti, majúcim všetky zákonom stanovené náležitosti podľa § 157 ods. 2 O. s. p., a preto rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti podľa § 219 ods. 1 a 2 O. s. p. ako vecne správny potvrdil.“

Ústavný súd nezistil existenciu okolností nasvedčujúcich tomu, že by napadnutý rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu bolo možné považovať za svojvoľný alebo zjavne neodôvodnený, resp. za taký, ktorý by popieral zmysel práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. V danej veci bol dostatočne zistený skutkový stav, všeobecné súdy použili relevantné právne normy a vyložili ich ústavne konformným spôsobom, z odôvodnenia ich rozhodnutí dostatočne zrozumiteľne vyplýva, čo bolo dôvodom ako zamietnutia návrhu sťažovateľa okresným súdom, tak aj potvrdenia rozsudku okresného súdu krajským súdom. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery rozhodnutí všeobecných súdov.

Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením označených práv sťažovateľa, preto jeho sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. Z tohto dôvodu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa uvedených v sťažnosti.

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 46 ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. Toto pravidlo sa vzťahuje aj na základné právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom zaručené v čl. 46 ods. 3 ústavy, ktoré možno považovať konajúcim súdom za rešpektované, ak tento postupoval v súlade s ustanoveniami zákona Národnej rady Slovenskej republiky

č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (napr. III. ÚS 322/08, II. ÚS 467/08).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2012